

Stručni rad

RAZVIJANJE PREDVJEŠTINA PISANJA KROZ KRETANJE I IGRU

Silvija Permoser

OŠ Raka

Sažetak

Prijelaz iz vrtića u školu vrlo je važna prekretnica za djecu. Djeca se jako vesele 1. razredu, a istovremeno brzo shvaćaju da se dnevni ritam u školi u mnogočemu razlikuje od onog u vrtiću. Vježbanje i igra vrlo su važne aktivnosti za djecu. Pomoću njih djeci možemo olakšati prelazak iz vrtića u školu i istovremeno ih poučavati. Stoga sam didaktičke igre i kretanje stavila u prvi plan razvoja predpismenosti i pismenosti. Razvijala sam propisane vještine (finu motoriku, pravilno držanje tijela i olovke (stisak pincete), orijentaciju u prostoru i na komadu papira, koordinaciju oko-ruka) na različite, ali aktivne načine. Osim propisanih vještina, učenici su razvili i vršnjačku suradnju, znatiželju i istraživanje.

Ključne riječi: prvi razred, predvještine pisanja, kretanje, igra

1. Uvod

Prijelaz iz vrtića u školu vrlo je važna prekretnica za djecu. Međutim, dnevni ritam u školi u mnogočemu se razlikuje od onog u vrtiću, samo da spomenem veličinu škole, broj školskih soba, školsko zvono, blagovaonicu, broj učitelja (jutarnja njega, satovi, produženi boravak). Učenici prvog razreda brzo shvate da je vrijeme u školi drugačije organizirano nego u vrtiću. To su često samo male stvari sa stajališta odrasle osobe, a za malo dijete to je nova, nepoznata situacija koja mu može uzrokovati veliki stres i nevolju. [1, str. 3] "Osnovni cilj pri prijelazu djece iz vrtića u školu je podrška djeci u novoj sredini, tj. školu, osjećati se dobro i postupno razvijati vještine življenja među vršnjacima i nove uvjete, uz podršku stručnjaka." [1, str. 3]

2. RAZVIJANJE PREDVJEŠTINA PISANJA

2.1. VAŽNOST KRETANJA I IGRE

Djeca koja 1. rujna prvi put prelaze školski prag vrlo su heterogena skupina. Njihov razvoj je u različitim fazama; razlikuju se po mnogim karakteristikama koje nastavnici moraju uzeti u obzir pri poučavanju.

Kretanje je jedna od karakteristika koja je vrlo važna kod djece, mogla bi se istaknuti kao osnovna fiziološka potreba koja značajno utječe na njihove intelektualne sposobnosti kako ističe Bregant [2]: „redovito trčanje po šumi, igra slobodnog kretanja ili udaranje lopte nogom nije samo "gubljenje vremena" ili "sagorijevanje kalorija" na terenu. Ovo ne samo da poboljšava našu tjelesnu spremnost, već ima i blagotvoran učinak na naše mentalne sposobnosti. "Dodatni sati tjelesnog odgoja ili svakodnevne vježbe, prema istraživanju, pomažu djeci da bolje čitaju, pišu i broje."

Didaktička igra je igra sa specifičnim ciljem i zadatkom, u kojoj se pravila i sadržaji biraju, organiziraju i usmjeravaju na takav način da potiču određene aktivnosti kod djece, koje pomažu razvijanju vještina i učenja. U većini slučajeva djeca nisu ni svjesna ciljeva. [3, str. 21]

Na temelju razvojnih karakteristika petogodišnjaka i šestogodišnjaka te njihovih osnovnih potreba i razlika u razvoju i znanju, postavila sam cilj da nastojim opismenjavanje u prvom razredu što više prilagoditi potrebama djece. Budući da su kretanje i igra, aktivnosti koje su najbliže djeci, stavila sam didaktičke igre, kretanje i postupnost u prvi plan razvoja vještina i opismenjavanja prije pismenosti.

2.2. RAZVIJANJE PREDVJEŠTINA PISANJA

Predvještine pisanja vrlo su važne u pismenosti. Predvještine pisanja uključuju razvoj fine motorike, ispravnog držanja, ispravnog držanja olovke (stisak pincete), smjera pisanja, orijentacije u prostoru i na komadu papira te koordinacije očiju i ruke. Sve se te vještine već razvijaju u vrtiću i ne treba ih zaboraviti kad djeca prijeđu školski prag. Aktivnosti razvoja predvještina pisanja mogu biti most koji će nam pomoći u prevladavanju poteškoća pri ulasku u školu.

U nastavku ću predstaviti neke od aktivnosti pomoću kojih možemo razvijati predvještine pisanja kroz igru i kretanje. Djeca su na ovaj način aktivna, ali istovremeno zaboravljaju da su u procesu učenja. Na taj način prilagođavamo se razvojnim karakteristikama prvašića, njihovim individualnim karakteristikama, kao i potrebi kretanja i igre.

GNJEČENJE PLASTELINA, TIJESTA ILI GLINE

Učenicima je u učionici dostupan plastelin koji se ne suši. Djeca mogu gnječiti i oblikovati plastelin prema vlastitoj želji, ili mogu oblikovati slova od plastelina. Imaju plastificirane baze sa slovima koja ih usmjeravaju oblikovanju.



Slike 1 i 2: Kalup od plastelina

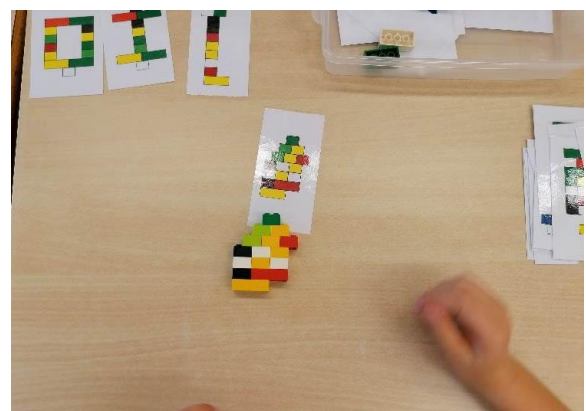
OBLIKOVANJE S VLASTITIM TIJELOM I KOCKAMA

Kad učenici svojim tijelima u grupama ilustriraju različite linije, vježbaju i druge vještine; uključujući svijest o prostoru i suradnju s vršnjacima.

Linije se mogu oblikovati i kockama za povezivanje. Tada se mogu opipati i složene linije i oblici. Lego kocke mogu se koristiti za izradu složenijih figura. I oni se mogu sastaviti vođeno ili prema vlastitoj zamisli. Učenicima su potrebne obje metode, prva za razvoj misaonih procesa, a druga za razvoj mašte. Obje su, međutim, idealne za vršnjačku suradnju



Slika 3: Sestavljanje vodoravne črte iz link kock



Slika 4: sestavljanje iz lego koc glede na slikovna navodila

REZANJE ŠKARAMA

Djeca mogu rezati prema predlošku ili prema vlastitim idejama i konceptima.



Slike 5 i 6: Rezanje prema tiskanom predlošku

TKANJE, UŠIVAVANJE I ŠIVENJE

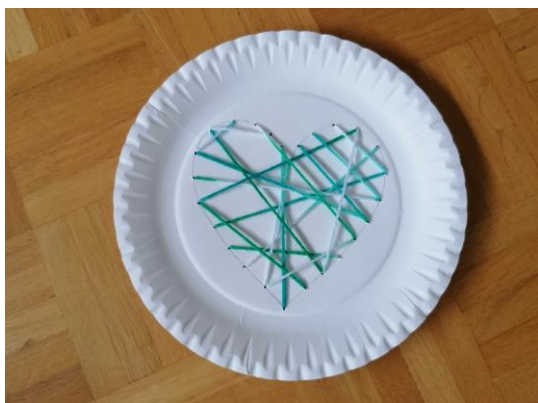
Aktivnosti se mogu povezati s likovnom umjetnošću, vještinama učenja (vezivanje vezica) ili ponuditi učenicima kao dio aktivnog odmora.



Slika 7: Isprepletanje



Slika 8: Učenje vezanja vezica



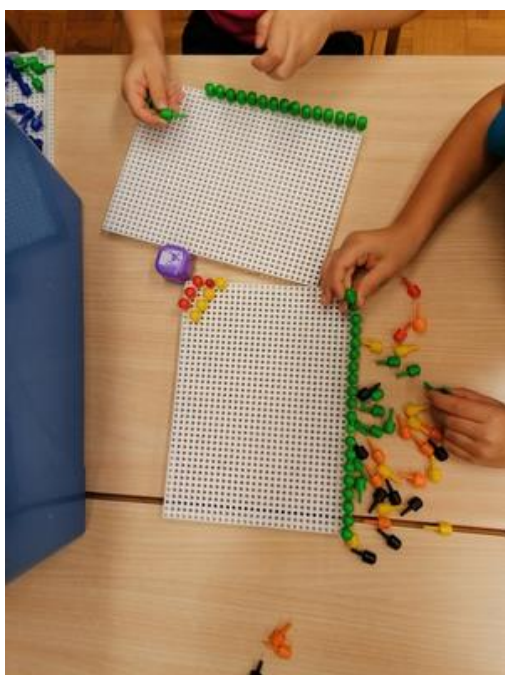
Slika 9: Šivanje na papirnatom tanjuru



Slika 10: Nizanje na žici

ŽEBLJIČKI IGRAJNE S PERLICAMA I PRIBADAČAMA

I u ovim igrama možemo voditi učenike ili im dopustiti da razvijaju maštu i surađuju sa svojim kolegama iz razreda.



Slika 11: Sastavljanje s plastičnim pribadačama Slika 12: Sastavljanje s perlicama

CRTANJE LINIJA

Crtanje linija može se naučiti na nekoliko načina: s prstom u kukuruznoj krupici, s kredom na ploči ili po asfaltu, sa štapom po tlu Učenike više zanimaju aktivnosti ako se izvode na različite načine.



Slika 13: Crtanje u kukuruznoj krupici



Slika 14: Crtanje s kredama

PRIJENOS SITNOG MATERIJALA PINCETOM

Vrlo zanimljiva aktivnost za učenike je nošenje sitnog materijala pincetom. Kako bih olakšala stisak, učenicima sam ponudila samo plastičnu pincetu koju sam kupila u ljekarni.



Slika 15: Prenošenje sitnog materijala pincetom

Predstavila sam samo dio igara i aktivnosti pomoću kojih možemo razviti vještine prepisivanja. Međutim, uvjerenam da svaki kreativni učitelj ima niz ideja pomoću kojih može razviti predvještine pisanja.

3. Zaključak

Prijelaz iz vrtića u školu važna je prekretnica za djecu. Učenici prvog razreda trebaju se naviknuti na novi dnevni ritam i mnoge druge promjene. Učitelji mogu pružiti podršku učenicima, prilagoditi se njihovom stupnju razvoja i njihovim potrebama, a posljedično ublažiti mnoge poteškoće tijekom prijelaza iz vrtića u školu. Odaberemo li kretanje i igru, definitivno smo na dobrom putu. Učenici će biti opušteni, znatiželjni i motivirani za rad. Opisane aktivnosti privukle su moje učenike. Izvodili su ih sa zadovoljstvom, a također su ih birali tijekom slobodne igre. Osim razvijanja propisanih vještina, učenici su razvili i vršnjačku suradnju, znatiželju i istraživanje.

4. Literatura

[1] Pajntar Cotič, J. in Zore, N., 2018. Priporočila za uspešen prehod otroka iz vrtca v šolo. [online] Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/priporocila-za-vrtce_prehod_9-julij-2018.pdf [datum dostopa: 22. 11. 2019].

[2] Ratej, M., 2018. Dr. Tina Bregant, spe. pediatrije, spec. FRM. VAL 202 zManost Dostopno na: <https://val202.rtvlo.si/2018/10/dr-tina-bregant/> [datum posjeta stranice: 10. 7. 2020].

[3] Pečjak, S. (2009). Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev. 3. dopolnjena in razširjena izdaja, 1. natis. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

[4] Gašperič, K., 2016. Z didaktično igro razvijamo predopismenjevalne zmožnosti (magistrsko delo), [online]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. Dostopno na: http://pefprints.pef.uni-lj.si/4321/1/Z_DIDAKTI%C4%8CNO_IGRO_RAZVIJAJMO_PREDOPISMENJEVALNE_ZMO%C5%BDNOSTI.pdf [datum dostopa: 22. 11. 2019].

[5] Potočnik, M., 2016. Opismenjevanje v 1. razredu devetletne osnovne šole (magistrsko delo), [online]. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta. Dostopno na: https://share.upr.si/PEF/EDIPLOME/DIPLOMSKA_DELA/Poto%C4%8Dnik_Mojca_2016.pdf [datum dostopa: 22. 11. 2019].

Viri fotografij: osebni arhiv